

NOWINY LITERACKIE

podawane przez księgarnię

H. ALTENBERGA

we Lwowie, w hotelu Europejskim.

Rok I.

Styczeń 1892.

Nr. 4.

Elizie Orzeszkowej

w dwudziestopięcioletnią rocznicę jej działalności literackiej.

Chmurne niebiosy i blask słońca złoty,
Piaszczyste wydmy i pszeniczne łany,
Szum rzek rodzinnych i bór, rozspiewany
W melodję, dziwnej przepełną tęsknoty ;

* * *

Radość, co duszę stroi w kwietnie sploty,
Rozpacz, co krwawe zadaje nam rany,
Trud, co uprawia zagon, łzami zlany,
I parcie naprzód do — twardej roboty :

* * *

Wszystkie te światła ach! i wszystkie cienie,
W ciężkiego życia połączone treści,
Znalazły miejsce w Twojej piersi niewieściej.

* * *

I paryasów smutne pokolenie,
Spragnione wytchnień, w Tobie swej boleści
Ma rozjęk cichy i swoje — milczenie.

Jan Kasprzowicz.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

(Z „Gospodarza“ kalendarza ludowego na r. 1892. Lwów 1892).

Na Podolu, w powiecie czortkowskim, obok miasteczka Jagielnicy, założoną została staraniem Wydziału krajowego przy pomocy oddziału podolskiego c. k. Towarzystwa gospodarskiego, a głównie przy pomocy Karola hr. Lanckorońskiego z Rozdołu, krajowa niższa szkoła rolnicza. Podnieść tu należy przede wszystkim ofiarność Karola hr. Lanckorońskiego, który na pomieszczenie szkoły kosztem 24.000 złr. zbudował odpowiednie budynki, a nadto wydzierżawił 24 morgi roli na lat 20 za czynsz roczny 50 złr.

Szkołę jagielnicką otwarto 16. kwietnia 1884 r. i urządzono w ten sposób, aby kształcić synów włościańskich na zdolnych gospodarzy praktycznych, którzyby nie tylko na swoim kawałku roli dobrze gospodarowali, lecz także pomiędzy swymi sąsiadami wiadomości rolnicze rozpowszechniali.

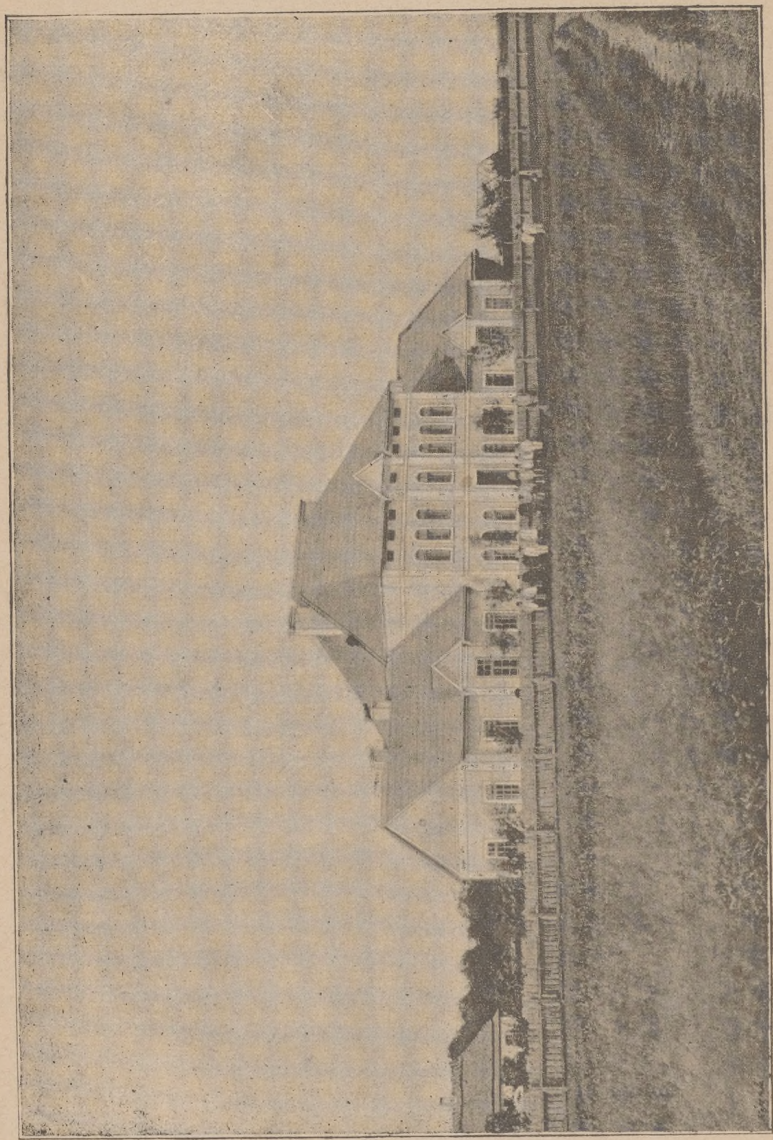
Aby ułatwić włościanom nabycie owych doświadczonych sposobów i nauk korzystniejszego gospodarowania, Wydział krajowy zakłada niższe szkoły rolnicze, które przysposobić mają synów włościańskich, aby, gdy powrócą na ojcowizny, nie tylko swoje gospodarstwo pomyślnie podnieśli, lecz także aby i dla sąsiadów wzorem dobrych gospodarzy byli. Jedną z takich szkół jest szkoła rolnicza jagielnicka, której rysunek podajemy.

Do niższej szkoły rolniczej przyjmuje się uczniów nowych dnia 1. lipca po odbytych przedtem egzaminie wstępnym, który ma wykazać, że uczeń ma dokładną znajomość czytania i pisania po polsku i czterech działań rachunkowych zwykłemi liczbami. Do 1. października są uczniowie zajęci tylko w gospodarstwie, a od 1. października przez 9 miesięcy odbywa się nauka w szkole w ten sposób, że zawsze codziennie kolejno dwa lata mają przeważnie zajęcie w salach naukowych, a jeden rok to jest jedna trzecia część uczniów wykonuje potrzebne roboty gospodarskie.

W szkole znajduje się także warsztat stolarski i stelmachski, uczniowie nabierają więc wprawy i sporządzają sami pomniejsze i łatwiejsze części wozu, grabie, cepy i t. p. mniejsze narzędzia gospodarskie.

W końcu czerwca odbywają się egzamina ręczne z wszystkich przedmiotów, przed komisją egzaminacyjną. Po ukończeniu całego trzechletniego kursu nauk, zdaje każdy uczeń egzamin końcowy czyli główny z całości nauk zawodowych a w razie pomyślnego wyniku, otrzymuje świadectwo ukończenia nauk, iż złożył dowody wiedzy wymaganej do zawodu rolniczego na małej posiadłości i uzdolniającej go do pełnienia obowiązków pomocnika gospodarskiego przy większych gospodarstwach.

Dokładniejsze wiadomości o szkole i gospodarstwie szkolnem w Jagielnicy podaje kalendarz na r. 1892 „Gospodarz“, obejmujący liczne i doborowe artykuły o gospodarstwie, spis których podajemy w części inseratowej „Nowin Literackich“.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Przegląd wydawnictw.

Polska w świetle niemieckiej poezji. Illustrowana księga pamiątkowa wydana pod redakcją G. Kohna. — Cena 2 złr.

(Zr.) Księga ta poważna i w treść obfita, jest nowym dowodem pracowitości niezmordowanego wydawcy Roczników samborskich. Zawiera ona na przeszło trzystu stronach dużej ósemki piękne i wzniosłe utwory poetyczne długiego szeregu poetów niemieckich, przeważnie z epoki powstania listopadowego, utwory tchnące gorącą sympatią dla sprawy polskiej, nacechowane i wywołane czcią i uwielbieniem dla narodu polskiego. Poezye te podaje wydawca w przekładzie polskim pięknym i starannym, bądźto zebrawszy tłumaczenia już dawniej ogłoszone, dzisiaj zapomniane, bądźto umieszczając tłumaczenia nowe, po największej części własnego pióra. Biograficzne notatki i uwagi dla zrozumienia pojedynczych utworów pożądane, jakoteż kilka pięknych ilustracyj, niemniej też strona zewnętrzna, ładny druk i papier, przyczyniają się do podniesienia wartości nadzwyczaj zajmującego dzieła, które polecamy żadnym wzniosłym wrażeniom i nieobojętnym dla ideałów polskich.

Esteja. W sieci pajęczej. Powieść. — Warszawa 1892. — 8°. Str. 360. — Cena złr. 1-95.

(Str.) Są to dzieje biednej dziewczyny mającej bogatych krewnych. Jej kuzynka hr. Marta i piękny hr. Włodzimierz Wrotowski — odgrywają w obec niej rolę pajaków. Pierwsza roztacza swe sieci powodowana zawiścią, drugi dla chwilowego szaleństwa. Oboje doprowadzają do tego, że Lena, szuka w zaciszy klasztornej wytchnienia po doznanych zawodach. Właściwy pióru Estei wdzięk opromienia i tę nową jej postać. Ujemną stronę stanowią pewne niekonsekwencje psychologiczne, których w krótkiej wzmiance niepodobna wyliczać.

Ibsen, Upiory. (Biblioteka powszechna Nr. 6) cena 12 ct. — **Ibsen, Wróg ludu.** (Biblioteka powszechna Nr. 18. 19). — Cena 24 ct.

(Zr.) Henryk Ibsen, znany w całym świecie genialny autor, w dramatach swych odsłania śmiało rany ludzkości, porusza najdrażliwsze kwestye współczesnego społeczeństwa. Do najgłośniejszych utworów Ibsena należą ponury dramat rodzinny »Upiory« i przedstawiony niedawno z wielkiem powodzeniem w Krakowie i we Lwowie »Wróg ludu«, które to dzieła mieszczą się w wywymienionych tomikach »Biblioteki powszechnej« w tłumaczeniach przez J. Suessera przedsięwziętych z upoważnienia autora.

Marjan Gawalewicz. Ćma. Materyały do powieści. — Warszawa. 1892. — 8°. Str. 278. — Cena złr. 1-56.

(Str.) Z wielkiem zajęciem czyta się te dzieje kobiety przejętej chorobliwą żądzą silnych wrażeń. Lola Malińska pomnożyła w naszej literaturze wcale liczną już galerję histeryczek, nie czyniących sobie skrpułów ani z etyki ani z rozsądku. W pogoni za ciągle nowymi wrażeniami druzgoce ona szczęście i spokój innych a wreszcie jak ćma ginie w ogniu, zabita przez namiętnego Włocha, który dawszy się jej omotać urasta na mściciela krzywd cudzych i własnej. Rozmaitość form, jakie przybiera opowiadanie, (mamy tu nagromadzone wszystkie niemal od pamiętnikowej aż do dramatycznej) stanowi oryginalną stronę tej nowej książki popularnego beletrysty.

Tennyson, Enoch Arden. (Biblioteka powszechna. Nr. 28).

Cena 12 ct.

(Zr.) Enoch Arden, powieść poetyczna głośnego poety — laureata angielskiego, należy do rzędu najpiękniejszych pereł w skarbcu literatury świata. Oryginał i liczne przekłady rozpowszechniły się w setkach tysięcy egzemplarzy po kuli ziemskiej, a rzewna opowieść o losach trojga ludzi wywołać musi łzę współczucia w oku każdego którego serce jeszcze nie skamieniało. Przekład polski Stanisława Koźmiana należy do najpiękniejszych przekładów jakie literatura nasza posiada.

Zacharyasz Ćwirko. Po szczęście. Kartka z pamiętnika. — Warszawa. 1892. — 8°. Str. 267. — Cena złr. 1-30.

(Str.) Jestto niezwykłym zjawiskiem, jeśli książka nieznanego przedtem autora, zdobywa sobie rozgłos, tak zaś właśnie ma się z książką Z. Ćwirki. Na jej kartach zaznajamiamy się z dziejami smutnej wyprawy po szczęście, zakończonej gorzkim zawodem, rozbiciem się rodziny, śmiercią żony i dziecka autora. Bez żadnej przesady, z ujmującą prostotą, szczerością, a z prawdziwym, wrodzonym snąc talentem zdaje Ćwirko sprawę z przeżyć ciężkich, dla przestrogi i nauki innych. Obok tego książka interesuje nas wybornym przedstawieniem świata obcego, przyrody, ludzi i stosunków w ziemi zakaspijskiej.

Faust. Tragedya Göthego. Przełożył Ludwik Jenike. Z portretem Göthego. (Biblioteka powszechna Nr. 24—27). Str 258.

Cena 48 ct.

(Zr.) Najlepszy przekład »Fausta« zawdzięcza piśmiennictwo polskie sędziwemu, tyle zasłużonemu pracownikowi na niwie literackiej, Ludwikowi Jenikemu. Wydanie któreśmy właśnie wymienili, jest już trzeciem wydaniem znakomitego przekładu, a nietylko najtańszem, lecz i najzupełniem z wszystkich. Zawiera bowiem oprócz części pierwszej poematu, która stanowi zaokrągloną całość, a którą publiczność zwykła znać pod nazwą tragedyi »Faust«, także najpiękniejsze wyjątki z drugiej, mało komu znanej, części poematu. Oprócz tych uzupełnień tłumacz nieustannie dbał o udoskonalenie swej pracy, w tem nowem wydaniu uczynił wiele zmian i poprawek. Kto tedy pragnie poznać lub przypomnieć sobie arcydzieło genialnego wieszczą, niechaj nabywa to najtańsze, a zarazem najlepsze i najzupełniejsze wydanie »Fausta«, zalecające się zresztą jak wszystkie tomiki »Biblioteki powszechnej«, także pięknym papierem i drukiem.

Buckley A. Przez szkła czarodzieja. Z licznemi drzeworytami w tekście. Przełożył z angielskiego J. K. Potocki. Warszawa 1892.

Cena 1-30.

Jest to szereg nadzwyczaj ciekawie i przystępnie opowiedzianych rozprawek z rozmaitych dziedzin nauk przyrodniczych, (Dzieje życia mchów i porostów. Dzieje potoku lawy. Godzina ze słońcem. Wieczór pośród gwiazd i t. d.) które pouczają młodych czytelników o zjawiskach z którymi się nie ledwie na każdym kroku spotykają. Nie jest to jednak rzecz, którąby czytać można bez uprzedniego przygotowania w tej gałęzi wiedzy, czuła to snąc autorka, bo sama zaznacza w przedmowie, że uważa rzecz tę niby uzupełnienie, niejako dalszy ciąg: »Czarów w krainie wiedzy«. Ponieważ książka ta jest nadzwyczaj zajmującym rozszerzeniem materiału przerabianego zwykle w szkole, więc powinna być czytana z wielkim pożytkiem przez dorastającą młodzież.

Zofia Kowerska. Różia. Powieść. — Warszawa. 1891. Str. 405. —
Cena złr. 1.95.

(*Str.*) Różia nie należy do charakterów silnych. Miejsce jej przypada w rzędzie tzn. »dobrych serce«; ale podczas gdy brat jej, Mieczysław ujemnym jest przedstawicielem tego typu, Różia urasta dzięki pomyślnym okolicznościom na przedstawicielkę dodatnią. Teza autorki jednak, że »dobre serce« w połączeniu z innymi warunkami, odnosi tryumf, niezbyt przemawia nam do przekonania, tryumf bowiem Rózi jest dziełem przypadku.

Powieść Kowerskiej zaleca się potoczystością, dobrym rysunkiem charakterów i ożywioną akcją

Th. Ribot. Psychologia uwagi. Przełożył J. K. Potocki. Warszawa 1892. Cena 78 ct.

W dziele tem przedstawia nam Ribot dwa rodzaje uwagi, samorzutną czyli przyrodzoną i dowolną czyli sztuczną, która się na pierwszej opiera. Uwaga nigdy długo trwać nie może, gdyż pozostaje w sprzeczności z zasadniczym warunkiem życia duchowego, jakim jest zmiana. Istotę uwagi stanowi bowiem chwilowe skupienie świadomości naokoło jednego przedmiotu; uwaga jednak różni się od bólu silnego lub radości, które także wytwarzają chwilową jedność świadomości tem, że ma swój przedmiot, nie jest jakąś zmianą czysto podmiotową.

Po rozbiórce uwagi przechodzi Ribot choroby uwagi, których rozróżnia trzy kategorie. Do pierwszej należą takie, w których zachodzi nie chwilowe, lecz stałe, nie dające się usunąć skupienie świadomości naokoło jednego lub całej grupy przedmiotów. Tu należą *idées fixe* i ekstaza. Do drugiej kategorii należą wypadki, w których uwaga zanika, nie możemy się nad żadną rzeczą dłużej zatrzymać, skazemy z jednej myśli na drugą; te choroby występują u niektórych obłąkanych i zwłaszcza u histeryków. Do trzeciej kategorii należy wrodzona niemoc uwagi, jaką widzimy u idiotów i wogóle u nierozwiniętych umysłowo jednostek.

Bibliografia.

Andersen J. K. Fantastyczne opowieści w nowym przekładzie Wandy Młodnickiej, illustrowała M. M. z 26 rycinami. — Lwów 1892, 8°, str. 222, opr. 2.25

Awery Dr. E. M. Pierwsze zasady fizyki. Tłumaczył z angielskiego Wł. Kwietniewski. — Warszawa 1892, 8°, str. V, 467 1.95

Bałucki Michał. Z mełw społecznych. powieść. — Profesorka, obrazek z natury. — Warszawa, 8°, str. 229 . 1.17

Belejowska Joanna. Grafologia. Nauka poznawania charakteru człowieka z jego pisma. — Warszawa 1892, str. VIII i 226 1.56

Elsenberg Dr. Antoni. Syfilis w stosunku do małżeństwa. — Warszawa 1892, 8°, str. 44 39

Garnisz Dr. Juliusz. Choroby sekretne. Tłumaczył Dr. J. St. [Leczenie domowe XXIV]. — Warszawa 1892, 8°, str. 61 78

Göthe. Faust, tragedia, część pierwsza, przełożył Ludwik Jenike. Wydanie nowe, przejrane i pomnożone urywkami części 2giej. — Złoczów, 16°, str. 258. (Bibl. powszechna, nr. 24—27) . . . 48

Junosza Klemens. Wybór pism w X tomach. Tom III. Panowie bracia, szkic szlachty zagonowej. — Warszawa 1891, 8°, str. 273. Komplet 10 tomów 13—

- Kalendarz Szkoły**, tygodnika pedagogicznego wychodzącego we Lwowie rok XXV na rok 1892. Rocznik szósty. — Lwów 1891, 8° str. 180 i 91. 50
- Kempis Tomasz a.** O prawdziwej skrusze serca, spolszczył ks. A. Chmielowski. Warszawa 1892, 8° str. 72. 26
- **Zachęta do doskonałości**, spolszczył ks. Antoni Chmielowski. — Warszawa 1891, 8° str. 49. 13
- Kneipp ks.** Kalendarz zdrowia dla zdrowych i chorych, na rok 1892, przekład z niemieckiego, rocznik II. — Poznań 1892, 16°, str. 224. 36
- Lippert Juliusz.** Historia cywilizacji w zarysach. Z niemieckiego przełożył H. K. . . . i. Część pierwsza: pożywanie, odzież, mieszkanie. — Warszawa 1892, 8°, str. 209. 98
- Łoś Wincenty hr.** Z różnych pułków. Nowelle i opowiadania, 2 tomy. — Lwów 1892, 8°, str. 236 i 249. 240
- Łukaszewicz ks. M. W.** Strażnica Ostrów i miasto Zerków. Obrazek z dziejów przeszłości naszej. Poznań 1891, 8°, str. 352. 360
- Mertens F.** O zastosowaniu teorii funkcji symetrycznych do wyprowadzenia układu zupełnego utworów niezmiennikowych dla form o dwóch zmiennych. Kraków 1891, 4°, str. 31. 45
- Morawski Kazimierz.** Andrzej Patrycy Nidecki, jego życie i dzieła. — Kraków 1892, 8° stron X i 402. 3
- O królach i bohaterach polskich.** Opowiadania (z dzieł Karola Szajnochy) — Kraków 1892, 8° str. II i 368. 1
- Pawiński Adolf.** Ostatnia księżna mazowiecka, obrazek z dziejów XVI w. — Warszawa 1892, 8°, str. 175 i III. 1:30
- Pilecki Antoni.** Poezye. (Obrazy i obrazki. Życie i ideały. — Poezya i Poeci. — Z wrażeń podróży. — Na grobach. — Z tematów biblijnych. — Pieśni, piosenki, aforyzmy i rymy ulotne. — Pieśni miłosne). Kraków 1892, 8°, str. 282 i II. 1:30
- Piotrowski Stanisław.** Marxa K. teoria wartości. Studium ekonomiczne. — Warszawa 1891, 8°, str. 46. 65
- Polński Roman.** Nauka stenografii do wykładu w szkołach. Trzecie wydanie poprawione i uzupełnione licznymi wzorami do ćwiczeń. Lwów 1892, 8°, str. 64. 1
- Porawska Bronisława.** Druga matka, powieść dla dorastającej młodzieży. — Warszawa 1892, 8°, str. 174. Kart. 1:04 ozd. opr. 1:69
- Raciborski Maryjan.** Flora retycka północnego stoku gór Świętokrzyskich, z pięcioma tablicami. — Kraków 1891, 8°, str. 36 i V tablic. 1
- Ribot Th.** Psychologia uwagi. Z drugiego wydania oryginału przełożył J. K. Potocki. — Warszawa 1892, 8°, str. XI i 205. 78
- Schön Władysław Buzawa.** 100 szarad i zagadek. Tomik I. — Kraków 1892, 8°, str. 47. 30
- Siemieradzki Dr. Józef.** Fauna kopalna warstw oxfordzkich i kimerydzkich w okręgu krakowskim i przyległych częściach królestwa polskiego. Część I. Głównogi, z pięcioma tablicami i licznymi rycinami w tekście. — Kraków. 1891, 4° str. 92 i V tablic. 2:50
- Sprawozdania komisji językowej Akademii Umiejętności**, tom IV. — Kraków 1891, 8°, str. 384. 3
- Tennyson Alfred.** Enoch Arden, przełożył Stan. Koźmian. Złoczów, 16°, str. 38. (Biblioteka powszechna, nr. 28.) — 12
- Teresa Jadwiga.** Podarunek wujaszka. Powiastki oryginalne i naśladowane dla dzieci od lat 10—13, z 4-ma rycinami chromolitografowanymi. Kraków, 8°, str. 131. 1:95
- Veron E.** Estetyka, zeszyt I. — Warszawa 8°, str. 240. Całość w dwóch zeszytach. 3:25
- Widmann Dr. Oskar.** O zapaleniu płuc włóknikowem ze stanowiska klinicznego. [Rozprawy z zakresu medycyny praktycznej Serya I, zeszyt 5]. — Kraków 1891, 8°, str. 36. 45
- Zakrzewski Ignacy.** O zależności ciepła właściwego, ciał stałych od temperatury. Kraków 1891, 4°, str. 16. 30

Już wyszedł **Kalendarz ludowy** na rok 1892. p. t. »**GOSPODARZ**«
wydany przez J. Biedronia, rocznik III.

Treść: Kalendarium. Ciężarność zwierząt domowych. Jakich stempli używać należy. Poczta i telegraf. W sprawie oświaty rolniczej. Obietnice, powiastka przez B. Grabowskiego. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy. O praktycznem urządzeniu sprzedaży nafty w sklepikach »Kólek rolniczych«. Uwagi o rasach i chowie świń. Dziad, obrazek wiejski przez Klemensa Junoszę. Kopie robocze. Poprawa łąk. Rady dla gospodarzy przy zakładaniu sadów. Jan Palacz, Zyciorys. Ludność Galicji. Karol Marcinkowski. Środki lecznicze weterynaryjne. O prowadzeniu rachunków w gospodarstwie włościańskim, z 25 tabelami do prowadzenia rachunków. Jarmarki. Zarzeczki. Ogłoszenia. **Cena 30 ct. (z przesyłką 35 ct.).**

Do nabycia w księgarni H. Altenberga, we Lwowie.

Na karnawał!
HOŁUPIEC, mazur K. Rolla kapelm. 30 p. p.
Cena 75 ct.

☛ Wielki wybór najnowszych tańców karnawałowych. ☛

Kompletne wyciągi fortepianowe najnowszych oper :

Ritter Passman, Straussa 4:80	}	Cavaleria rusticana, tegoż 3:—
Amico Fritz, Mascanigo 5:40	}	oraz potpouri i pojedyncze kawałki z tychże oper.

Do nabycia

w księgarni H. ALTENBERGA we Lwowie.

Najnowsze i najgustowniejsze
Wyroby galanteryjne z bronzu, drzewa pluszu i skóry.

Wielki wybór towarów japońskich

jako to: parawany, urny, wachlarze dekoracyjne, noże do rozcinania papieru, ciężarki i wiele innych nowości,
polecają :

Seyfarth i Dydyński

Skład papieru, galanterji i dzieł sztuk pięknych.

Lwów, plac Marjacki.

M. ŻENCZYKOWSKI i Sp.

otworzyli filię we Lwowie, w hotelu Europejskim,
plac Marjacki

i polecają się względem Szanownej P. T. Publiczności.

Wykonanie opraw nie ustępuje w niczem wyrobom pierwszorzędnym zakładów zagranicznych.

O d w y d a w n i c t w a.

„Nowiny literackie“ wychodzą miesięcznie i rozsyłane bezpłatnie po całym kraju, każdy numer pod innymi adresami. Kto pragnie otrzymać wszystkie numery z całego roku, zechce nadesłać 30. ct. na koszt przesyłki i portoryum.

Wszelkie w „Nowinach literackich“ omawiane i ogłaszane książki są u mnie do nabycia.

Z uszanowaniem

Księgarnia **H. ALTENBERGA** we Lwowie.

Nakład księgarni **H. Altenberga** we Lwowie. — Red. odpow. **Andrzej Krzesiński.**

Z drukarni **W. A. Szykowskiego** przy ulicy Kopernika l. 5.